

Gospodarske stvari.

Kako se pitanje goveje živine izplača.

Pri zadnjem občnem zboru Slov. društva v Mariboru je prečast. gosp. M. Vošnjak med drugimi gospodarstvenimi nasveti tudi to točko povdarjal, da se bo moral slovenski kmet pri sedajnih neugodnih gospodarstvenih razmerah odrejaevanja in pitanja goveje živine bolj resno in umno poprijeti, ako hoče da bode velikim tirjatvam, ktere dan današnji država, dežela in srenja do njega stavi, le kolikaj zadostovati mogel in pri tem še sebe in svojce pošteno preživel.

V podporo tega nasveta hočem tukaj nekoliko primerljejev in številk navesti, kakor sem jih v številki 41. dunajskega kmetijskega časnika „Prakt. Landw.“ našel in iz njih našim častitim bralcem pokazati, kako se pitanje goveje živine kmetu izplača.

Oni časnik pravi: „Koliko vspehe ima umno izvedeno pitanje goveje živine, naj pokaže nekoliko izgledov, ki so vzeti iz hleva, v kterem se redno leto in dan veliko repov goveje živine opitava. Pri tem pa se povdarja, kolike važnosti da je pri pitanji pravo mešanje krme in prava izbira pitavne živine. Kajti le takrat se more pri takih podvzetjih o dobičku govoriti, ako se tudi pri živinoreji z razumnostjo in preudarkom postopa.

Najboljši vol izmed večega števila uhlevljenih volov je bil št. 52. Ta vol je stal 99 dni v hlevu in je njegova teža se povzdignila od 680 kil. na 870 kil., tedaj je pridobitek na teži na dan iznašal 161 kil. Kupna cena mu je bila 200 fl.

Potroški za opitanje so iznašali:

Za 275 kil. sena 6 fl. 60 kr., za 845 kil. slame 10 fl. 98 kr., za 4900 kil. zelene rezane repe 11 fl. 14 kr., za 3900 kil. skisane rezane repe 11 fl. 14 kr., za 155 kil. repične prge 9 fl. 92 kr., za 51 kil. turšice 4 fl. 96 kr., za 166 litrov ovsu 5 fl. 71 kr., za 102 litrov grahorice 5 fl. 61 kr., za 5 kil. soli 30 kr., postrežba 7 fl. 42 kr. Skupni stroški znašajo 262 gold. 60 kr. Prodavna cena 299 fl. 25 kr. Pitanje vola je tedaj dalo dobička 36 fl. 65 kr. Tedaj za 262 fl. 60 kr. v 99 dneh 36 fl. 65 kr. dobička.

(Konec prih.)

Opravila pridnega konjerejca meseca decembra.

II. Konje moramo tudi po zimi na tekališča spuščati, da se ondi sprehodijo. Vendar opaznosti je treba. Mogoče je namreč, da je zemlja trdno zmrznena in potem kaže tekališče osnažiti raznih rup in jam, kder si konj lahko noge in kopita skvari. Zato moramo tekališče kolikor mogoče poravnati. Kder pa je teka-

lišče tratnato, ondi je tudi polzko in je zopet konjem nevarno. Treba je tedaj s kompostom, gnojem, pepelom potrošati. Še slabše za konje pa je, če snega zapadne. Pomagamo s slamo, kojega nekaj natrosimo.

Sedaj je tudi potrebno konje za voz ostro dati podkovati in podkove večkrat poojstriti, ker se kmalu zgledajo in odrgnejo. Velike vrednosti in priporočevanja vredno je sedanje podkovanje s podkovami, katerim se močne in ostre brade dajejo priviti ali „prišravbati“. Kajti če jih ne potrebujemo, posebno če konj v hlevu stoji, jih lahko od podkove proč vzamemo. Če so pa zgledane, jih odvijemo in pri kovači poojstriti damo. To je res velike vrednosti. Če ni blizo takšnega kovača, nam ne sme pretežavno biti, da ga pojdemo tudi dalje iskat. Zlasti kopitom ostanejo krone vedno bolj okovarjene in zdrave.

Potovalnih učiteljev imajo nemški kmetovalci štajerski mnogo na razpolaganje. Plačuje jih deloma vlada, deloma kmetijska družba štajerska, le slovenski kmet ne dobi slovenščine zmožnih potovalnih učiteljev.

Dopisi.

Iz Maribora. V čitalnici bila je v nedeljo gledališčna veseloigra, katero so domoljubni gospodje in gospodične prav izvrstno igrate. Hvala in slava jim ter naj igro ponovijo. — Ravnatelj g. Reš na privatnej trgovske šoli dobil je rumunsko zlato svetinjo, malo menje, kakor dr. Duchatsch, ki je dobil rumunski „orden“; pa menda nima z njim preveč veselja; predpisano je namreč nositi ga na traku z bojami, ki so slovanskim slične. — Nemški dijaki marljivo krolijo „Wacht am Rhein“ in se sploh neotesano obnašajo proti Slovencem. Na hujšakače uboge zapeljane mladine lahko vsak s prstom pokaže. — Mestni zastop nadleguje stolnega župnika in bi mu najrajši gospodarska poslopja iz mesta spravil. Pa na sedaj mu poljubni način ne bode šlo. Šolskim sestram pa je dovolil 150 fl. za drva, kar je hvale vredno. — Cerkovčani dobijo živinske in kramarske sejme, Studenčanje pa gosp. Jagerja iz Radvanja za nadučitelja. — Profesor g. Glaser doma iz Hoč postal je prvi doktor sanskriškega jezika na dunajskem vseučilišču. Velika čast njemu pa tudi Hočanom. — V Radislu je pri nekem gornjaku 6 oseb se najelo kruha in omotico dobilo, ker je zrnje imelo preveč pijauke. Nesreča se dalje ni zgodila nobena. V Slivnici je g. Wreggu krava povrgla 2 teleti, prvo popolnem izraščeno, drugo pa razven glave popolnem okamenelo. — Umrl je v Mariboru junaki stotnik 47. regimenta, g. Poterč, doma iz Trnovca ptujskega okraja. Mož se je voj-

skoval pri Kustoci, Novari, Kraljevem Gradei ter iz prostaka, ki je le šolo pri sv. Bolfanku obiskoval, popnel se do oficirja stotnika.

Iz mariborske okolice. (Šulverein). Iz Kamee smo poizvedeli enkrat nekaj prav veselega. Šulverein, ki je 11. novembra tam ude lovil, še komaj rojen uže poginjava. Razven udov, takrat naklonjenih nikdo noče več pristopiti, akoravni si mladi Wiesthaler dosti prizadeva. Šoberijanski, Jelovski in drugi kmetje od šulvereina nič vedeti nočejo, ter so rekli, da mu bodo z metlo vrata pokazali, kdo jih bo prišel na to prajzovsko iznajdbo k pristopu nagovarjat. Obče spoštovani župan g. Poš je le zato pristopil, ker se je 11. novembra reklo, da bo šulverein tukajšnjo ubogo deco z obleko in knjigami podpiral. Ravno iz tega uzroka je pristopil tudi pošteni kmet Habit. Če bo šulverein pa politične nemčurske homatije začel, pa bodo še ti kmeti, (saj jih tako ni več, kakor kakih pet iz Kamee pristopilo k šulvereinu) iz društva stopili. Le „tukajšnja Seidelova stara garda“ ki bo takrat pametna postala, kedar bo zadnji iz Gradea prišel, se še zanima za šulverein, ter svoje č. gg. duhovnike po krémah okoli ogovarja in psuje, ker so oni, kakor je bila dolžnost, ljudem svetovali, naj k šulvereinu ne pristopijo. Če trije ali štirje nemškutarski možakarji duhovnikov pogledajo ali ne, bode tem pač malo mar. Omeniti pač moram pošteno in prav pametno besedo Kamškega posestnika in prvega občinskega svetovalca g. Šnopl-a. Ko so ga k šulvereinu imeti hoteli je rekel: da za šole skrb in ima skrbeti cesarska gosposka ne pa taki vereini ali društva, ki so od dnes do jutra. On nima otrok, če pa bi je imel, naj bi se slovenski in nemški učili, zakaj bi neki trdi Nemci postati mogli? To je pametno in pošteno govorno in veseli nas, da g. Šnopl in večina pravih slovenskih kamških kmetov si ne hodi Seidlnove modrosti izposojevat, ker sami vejo, kaj je prav in ne prav. G. Strohmeier rodom Nemec pa pošten mož šulvereinu ni pristopil, in je bil prav razžaljen, ko se je govorilo, da je na Martinovo zraven bil. Iz tega vsega izprevidimo k našemu veselju in zadostovanju, da Kamčani nečejo tako, kakor Pekerčani in Razvajnčani, v Nagelnov nemčurski koš poskakati. Živeli pošteni, samostalni in pametni kamški kmetje! NB.: Dajte tisti goldinar raji za lepe Mohorske knjige!

Iz Št. Jurja ob juž. žel. (Dr. Gustav Ipavič-eva svečanost.) Telegramov je došlo 32. 1. Šmarije. Delo časti človeka! Slava Vam g. dr. Ipavič, ki podučujete ljudstvo na polji in vrtu, ne boječ se žuljev in pekočih solnčnih žarkov. Da nam Vas Bog še mnoga leta ohrani, to Vam želé k Vašemu današnjemu

odlikovanju Šmarski rokodelci: Josip Pušnik, Rok Sket, Karol Kravs, Franjo Krušič, Alojz Kolar, Franjo Adrinek, Rok Skale, Gregor Novak, Franjo Lorgar, Raimund Ringer, Franjo Matijaš, Andrej Pondelak, Janez Esig, Jakob Krajnc, Peter Gavtroža, Franjo Kovačič, Vinko Čuješ, Karol Rataj, Maks (— dalje se ne dá brati), Franjo Gutman, Tomaž Stoklas, Miha Štumberger, Josip Pžibil, Štefan Pžibil, i. t. d. brez konca. 2. Maribor. Slovenskemu rodoljubu, našemu skladatelju in neumornemu pospešitelju materijalnega blagostanja, burni živijo! Mariborska čitalnica. 3. Maribor. Uzunemu človekoljubu, neumornemu delavcu za razvoj in napredek naroda v gospodarstvenem in duševnem oziru, požrtvovalnemu domoljubu, boritelju za narodne pravice zbog svojih obče pripoznanih zaslug po cesarji samem v veselje naroda odlikovanemu g. dr. Ipaviču srčno čestita v imenu narodnih deželnih poslancev. Dr. Dominkuš. 4. Faal. Kdor živi in dela za vsestranski napredek svojega ljudstva, njega vse slavi. Živijo. Pohorci. 5. Celje. Car te časti, rod te slavi, dovoli, da ti po tej poti tudi mi izrazimo naše gorko čestitanje, globoko spoštovanje in iskreno ljubezen. Večna slava tebi, skladatelju „Slovenca“, navdušenemu narodnjaku, zaslužnemu županu. S ponosom imenoval bode vsak Slovenec vedno tvoje ime. Živel vodja Št. Jurskih Slovencev! Živeli navzočni vrli rodoljubi! Celjski dijaki. 6. Slovenska Bistrica. Odlikovanemu narodnjaku čestitajoč, slava, zahvala, gostem „živijo!“ Zadržani Hajšek (drugo se ne dá brati). Narodnjaki Slov. Bistrica. 7. Krško. Bog ohrani še mnogo let dr. Ipavica na prid našem narodu. Mihael Vošnjak. 8. Šmarje. Dekoriranemu narodnjaku g. dr. Ipavcu kličejo gromovit Živijo! Nenavzočni njega čestitelji Šmarski. 9. Kozje. Čestita Tebi in najnemu rojstnemu kraju. Dobršek. 10. Sevnica. Neslutne ovire so uzrok da nisva osobno v krogu Vaših čestilcev, a duh najin je vendar pri Vas! Moža, ki si je življenje oslajšal s tem, da je živel in delal le narodu svojemu na korist, mora narod častiti! Mnoga leta Bog živi slavljenca, živi zbrane častilce! Lenček, Boštjančič. 11. Mozirje. K znamenitemu odlikovanju Vam čestitajo veselim srcem Rečičani. (Dalje prih.)

Iz Slov. graškega okraja. (Skrb okrajnega zastopa za kmetijstvo — blag mož pokopan.) Na poziv narodnega okrajnega odbora sešlo se je letošnjo jesen v gosp. Güntherjevej dvorani mnogo vrlih kmetovalcev, da se razgovarjajo o živinorejstvu sploh, o pripomočkih, kako tukaj živinorejstvo povzdignoti in o natančnej izpeljavi nove deželne postave za povzdigo živinoreje. Po okrajnem odboru naprošen je g. Barle, ravnatelj mestne šole, prav podrobno in lepo slovenski o gori navedenih

točkah govoril. Rekel pa je, da je treba dobrih plemenskih bikov Marijahoferskega plemena, katero bi za ta okraj utegnili najbolje ngajati. Tukajšnji okraj bi lahko še več živine redil pa gledati bo treba, da začnemo travnikom gnojiti in sejati krminskih zelišč ali rastlin. Za napravljanje gnoja pa je treba dobrega gnojišča in bi dobro bilo, da bi nam kdo takšno v „Gospodarji“ popisal. G. vitez Naredi je potem razlagal, koliko bikov je treba za določeno število krav. Tudi naš velespoštovani poslanec č. g. dr. Šuc je važnost živinorejstva povdarjal in pritrdil potrebi, da se število bikov pomnoži, dalje da se pozornost prebivalstva obrača na sadjerejstvo, hmeljarstvo in pogozdovanje posekanih planin. Tukaj je še spodbuje treba. Prav je toraj storil Mislinjski župan, ki je pri okrajnem odboru vložil prošnjo, naj se tudi tam gospodarji skličejo k podobnim poučljivim shodom. — V št. Martinu bil je sijajen pogreb. Spremljali smo h grobu veleblagega moža Janeza Prošta po domače Kolarja. Ranjki je za veliki zvon št. Martinski o svojem času daroval 2000 fl. Sedaj mu je mogočno donel k slednjemu počitku. Bodi mu zemljica lahka. Naj počiva v miru!

Od sv. Martina pri Vurmbergu. (Slovenščina — vino). V tej fari so v 3 srenjah predstojniki in odborniki v imenu vseh drugih srenjčanov želeli se poslužiti nove polajšane šolske postave (dne 2. maj. 1883), ter so — v slovenskem jeziku pri slavnem okrajnem šolskem svetu prošnjo vložili: naj bi se šolarji v 13. in 14. letu od šole oprostili v smislu postave. Tudi v 4. srenji sv. Martinski, blizu cerkve, jih večina želi ono polajšavo šolskega obiskovanja. Vender, ker v tem srenjskem zastopu eden mož svetovalec ni hotel podpisati, tudi drugi si niso upali prošnje podpisati, čeravno je bila prošnja tudi slovensko pisana. Izgovor je bil: „Če si on ne upa, ki je vendar bolj pameten, kakor mi, kako bi pa mi podpisali?“ Pa o tem se noče nič daleč soditi, le to se daleč naznanja in z veseljem, kar se je potem nazaj odločilo za one 3 vloge, namreč: „St. 577. Gospodu županu v . . . z opominom, da se ima ta prošnja krajnemu šolskemu svetu predložiti, ker ne prosijo vse k sv. Martinu pri Vurmbergu vsolane občine za šolske olajšave. Okrajni šolski svet v Mariboru, dne 7. novembra 1883. Predsednik: Hein mp.“ Rečem: Koga ne bi veselilo, ako vidi in bere, da c. k. gospodska (vlada) na slovensko prošnjo, tako lepi slovenski odgovor pošlje? Le vprašam: Zakaj se ne bi poslužili pri gospodski svojega materne jezika? Odgovor na to imam iz lastne skušnje v ravno teh dnevih: Preteklo saboto smo imeli zavolj očetove dedšine nekaj opraviti pri c. k. notarju v Ptuji. Smo se vse pogovorili in prosili: naj notar dotično pismo sloven-

sko piše. Ali on na nikak način tega ni hotel storiti. No, smo pa šli k drugemu c. k. notarju, ki pa je z veseljem napravil slovensko pismo. Le obžaloval je, da ljudje to redkokrat terjajo. Pri sv. Martinu, se ve da na vino ne smemo pozabiti. Branje je bilo boljše kot lani; cena je zdaj 50—60 fl., vina še dosti, le kupcev manjka. Tedaj Vas, vinske kupce, prijazno vabimo priti, veselje bo dvojno: mi bomo se veselili denarja za prodano vino — vi pa se veselili dobre vinske srage.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor bil je prepozno sklican, da bi proračun za l. 1884. mogel še dokončati. Zborovanje bode pretrgano čez svetke in se 10. jan. pr. leta zopet začelo. Da pa vlada more pred sprejetim proračunom davke pobirati, dala je k temu privoljenje konservativno-narodna večina; nemški liberalci so pa zopet kujali se. Tudi so ministerstvo hoteli dregati s sitnimi vprašanji zakaj da je znani Vestenek moral od Slovencev jo popihati med Nemce in zakaj je bil šmarijski Rothschild primoran šulvereinerjem hrbet pokazati? No, ministri bodo lahko kazali na sodnijske preiskave, katere je politično rovanje šulvereinsko uže zakrivilo. Mogoče pa tudi je, da vlada ali državni zbor sploh šulvereinerjem nit življenja prereže. — Na Koroškem peša konservativizem. Izvrstni list: Frei Stimmen preneha ob novem letu. Tem bolj pa smo vsi Slovenci dolžni „Mir“ podpirati in se sploh za koroške Slovence bolj zanimati. Kajti oni trpijo pod nemško-liberalnim jarmom še huje, kakor mi štajerski Slovenci, mi imamo saj 160 slovenskih šol, oni pa nobene, še na papirji ne. — Ogerska gosposka zbornica je zavrgla minister Tiszajevo postavo, naj se Judi in Kristijani ženijo in možijo pred župani, kakor ljubo in drago; magjarski škofje so krepko ugovarjali in res zmagali ter za Kristijane sramotno postavo s 109 proti 103 glasom pokopali. Judi, liberalci in Kalvini se pa jezijo. — Novi ban grof Khuen je došel v Zagreb in vlado prevzel. Magjaroni se ga najboljše veselijo, narod še molči. Dne 17. dec. začne zborovati hrvatski zbor in vstopijo prvokrat poslanci iz neke danje hrvatske pokrajine.

Vnanje države. Bismark se Rusom zopet prijazen dela in tudi Rusi se dobrikajo Prajzom. Govorica je celó raznesla se, da se kmalu snideta ruski pa nemški cesar in povabita tudi avstrijskega. Gotovo pa je, da Bismark od vojske zoper Katoličane odjenja: tako je cesarju dal pomilostiti Limburskega škofa Bluma. Zopet mu pustijo do sedaj ustavljene dohodke. Ob enem je dobil cesarjevič nemški, kateri sedaj potuje po Španskej deželi,